

ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ

Надія Зелінська,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри медіакомунікацій
факультету медіакомунікацій та підприємництва
Української академії друкарства

Nadiya Zelinska,
Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head of the Department of Media Communications,
Ukrainian Academy of Printing
<https://orcid.org/0000-0002-1211-1897>
Email: nvzelinska@gmail.com

Христина Астапцева,
доктор філософії з журналістики,
провідний спеціаліст відділу забезпечення роботи
секретаря та суддів судової палати управління
забезпечення роботи судової палати
з розгляду справ щодо податків, зборів та інших
обов'язкових платежів
секретаріату Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного суду

Khrystyna Astaptseva
PhD (Journalism),
leading specialist,
The Secretariat of the Cassation Administrative Court
within the Supreme Court
<https://orcid.org/0000-0003-1578-5747>
Email: krisast@ukr.net

УДК 004.65SCOPUS]-043.2(477)(051-028.42)

DOI: <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.1713>

В ПОЛОНІ SCOPUS'А: «СТОКГОЛЬМСЬКИЙ СИНДРОМ» УКРАЇНСЬКОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

IN CAPTIVITY OF SCOPUS: «STOCKHOLM SYNDROME» OF UKRAINIAN HUMANITIES

АНОТАЦІЯ. Поява нового фахового журналу «Інтегровані комунікації» розширює можливості українських журналістикознавців не просто для публікації своїх досягнень – для активізації наукової комунікації у царині журналістських студій. З огляду на важливу роль, яку виконує і власне журналістика, і наука, що її досліджує, в умовах сучасної інформаційної війни, це, безумовно, позитивний факт, актуальність якого – при повній відсутності в Україні видань відповідного напрямку, індексованих в базі Scopus, і, натомість, наявності лише 13 фахових видань – не викликає сумнівів.

Водночас саме через специфічну тематику журналістикознавства – це привід для міркувань, чого більше, користі чи шкоди, завдає обов'язковість публікування результатів досліджень, не лише в галузі журналістики – загалом в гуманітарних галузях, в індексованих виданнях, де ці дослідження об'єктивно не мають ні такої аудиторії, ні, відповідно, належної сили впливу на неї, як на батьківщині. Про цю проблему, щоправда, до певної міри в публіцистичному ключі, дослідники-гуманітарії не лише в Україні (В. Михайловський, О. Романова, Н. Старченко та ін.), а й закордоном (Diana Hicks, Dejan Rajić, Tanja Jevremov, Marko Škorić та ін.) почали писати від самої появи «уніфікаційних» вимог щодо публікацій «фізиків» і «ліриків».

Метою цієї статті є узагальнення поглядів різних дослідників на сумнівну, з точки зору авторів, потрібність «скопусних» публікацій для наукової біографії науковця-гуманітарія, для чого використано аналіз стану інформаційного поля у тематичному та географічному аспектах.

Результатом проведеного дослідження став висновок про те, що в гуманітарних галузях, щільно прив'язаних до рідного інформаційного ґрунту, значно доцільнішим, аніж пошуки індексованих видань, віддалених у реальному географічному просторі та неокреслено тривалих за часом публікації, є активізація наявного «пулу» вітчизняних фахових видань (зокрема, через збільшення частоти виходу) та створення нових, які б точніше окреслювали секторальні проблеми такої широкої галузі, як журналістика.

Ключові слова: фахове видання, індексоване видання, Scopus, журналістика, журналістикознавство, журналістські студії, гуманітаристика.

ABSTRACT. *The appearance of a new professional journal «Integrated Communications» expands the opportunities of Ukrainian journalism scholars not only to publish their achievements, but also to activate scientific communication in the field of journalism studies. Considering the important role played by both – journalism itself and the science that investigates it in the conditions of the modern information war, this is definitely a positive fact, the relevance of which is given the complete absence of publications in the relevant field, indexed in the Scopus database in Ukraine, and on the other hand, the presence of only 13 specialized publications is beyond doubt.*

At the same time, it is precise because of the specific subject matter of journalism that it is a reason to think about what is more beneficial or harmful caused by the obligation to publish the results of research, not only in the field of journalism – in general, in humanities, in indexed publications, where these studies objectively do not have either such an audience or, accordingly, the appropriate power of influence on it, as in the homeland. Humanities researchers not only in Ukraine (V. Mykhaylovskyi, O. Romanova) but also abroad (Diana Hicks, Dejan Pajić, Tanja Jevremov, Marko Škorić, etc.) began to talk about this problem from the very beginning of the «unification» requirements for the publications of «physicists» and «lyricists».

The purpose of the article is to generalize the views of various researchers on the dubious, from the author's point of view, the necessity of comprehensive publications for the scientific biography of a scholar-humanitarian, for which an analysis of the state of the information field in thematic and geographical aspects was used.

The result of the conducted research was the conclusion that in the fields of humanities, closely tied to the native information soil, it is much more expedient than searching for indexed publications, distant in real geographical space and indefinitely long in terms of publication time, to activate the existing «pool» of domestic special editions (in particular, due to an increase in the frequency of publication) and the creation of new ones that would more accurately outline the sectoral problems of such a broad field as journalism.

Keywords: professional publication, indexed edition, Scopus, journalism, journalism studies, humanities.

© Н. Зелінська, Х. Астапцева, 2024

Вступ. Стрімкість, з якою в останні роки зростає кількість нових журналістських явищ, що потребують невідкладного наукового осмислення та якнайшвидшої публікації його результатів, спонукає дослідників – і початківців, і досвідченіших колег – шукати місця оперативного оприлюднення власних досліджень (не говоримо й про інші – потенційно різні – прагматичні цілі таких категорій науковців: перші здебільшого перебувають на шляху до здобуття наукових ступенів і звань, другі – дбають про підтримання наукового авторитету).

Тож включення до переліку наукових фахових видань України журналу «Інтегровані комунікації» надає дослідникам у сфері журналістики ще один важливий майданчик, і не просто для ознайомлення зі своїми досягненнями, – а для їх визнання при захисті дисертацій та в інших ситуаціях, що потребують формального підтвердження наукового статусу. З огляду на складність процедури переходу від «звичайного» наукового видання до фахового це – велика перемога засновників журналу, а водночас – хай локальна, але перемога його потенційних авторів, які у

власному інформаційному полі України, на жаль, не мають достатньої, пропорційної до потреб, кількості таких видань. А крім того, у багатьох випадках професійного життя дослідникам-журналістикознавцям (і не лише їм) доводиться шукати місця публікації своїх досягнень далеко за межами цього поля – у так званих індексованих виданнях, і насамперед індексованих у базі Scopus. Це не лише українська проблема: від 2004 р. (коли запрацювала база) точаться дискусії щодо «нерівності» прав і можливостей «фізиків» і «ліриків» [3; 4; 5]. Насамперед ця нерівність виникає через непорівнянні кількості індексованих видань в природничо-технічних та гуманітарних галузях, а також через щільнішу прив'язаність гуманітарних досліджень до вітчизняної проблематики (що робить їх мало цікавими для інтернаціонального загалу) [7]. Як зазначає українська історикиня Н. Старченко, «цільова аудиторія вченого-природничника – світовий майданчик... Натомість для гуманітарія в усьому світі експертне середовище, здатне фахово оцінити його дослідження, пов'язане з об'єктом дослідження. <...>

Часописів гуманітарного профілю в наукометричних базах Scopus та Web of Science перше – менше від природничих, по-друге, вони не покривають усього спектру науки» [5].

Крім того, для автора-«фізика» текстуальне відтворення матеріалу засобами чужої мови максимально спрощене: він говорить «універсальною мовою (англійською), адже поняття «український фізик» (чи хімік тощо) умовне, воно засвідчує лише місце постійного проживання науковця, однак жодним чином не маркує особливостей його дослідження (чи не мусить маркувати)» [5; 8].

Нарешті, у різних галузях склалися відмінні публікаційні традиції – «фізик» віддає перевагу науковій статті¹, «лірик»-гуманитарій вище оцінює монографію, розуміючи: «Стаття важливіша за монографію? Можливо, для фізика так, але не для гуманітарія. Я вже не кажу про час і зусилля, які потрібні для їх написання», – пише В. Михайловський [1]. Цю ж думку підтримує Н. Старченко: «...монографія для гуманітарія є квінтесенцією його багаторічної праці – роботи в архіві (для історика), поїздок за кордон, участі в міжнародних конференціях (переважно своїм коштом), тривалого осмислення багатоаспектної проблем» [5].

На тлі цих поки що не подоланих концептуальних розбіжностей між представниками різних галузей спробуємо простежити за тим, що відбувається в публікаційному полі українського журналістикознавства. Отже, метою статті є узагальнення стану українських фахових видань за спеціальністю 061 – журналістика як оптимального місця оприлюднення результатів наукових досліджень – на противагу сумнівній, з точки зору авторів, потребності «скопусних» публікацій для наукової біографії науковця-гуманітарія, для чого використано аналіз стану інформаційного поля у тематичному та географічному аспектах та проведено порівняння поглядів українських та зарубіжних авторів на заявлену проблему.

Результати дослідження. На перший погляд, українським дослідникам-журналістикознавцям не бракує трибун для спілкування з колегами по цеху, – адже «Інтегровані комунікації» станом на сьогодні є вже 13-м фаховим виданням для

спеціальності 061 «Журналістика». Але це лише на перший погляд. Річ у тім, що:

- 1) деякі з цих видань надають свій обсяг не лише журналістиці, а й іншим галузям / спеціальностям, і не завжди на користь першої (наприклад, «Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського», в яких на це прямо вказує назва серії – «Філологія. Журналістика», «Обрії друкарства», що є фаховим і для журналістів, і для педагогів, або «Синопис: текст, контекст, медіа», який публікує «дослідження в галузях літературознавства, мовознавства та соціальних комунікацій», чи збірник «Поліграфія і видавничча справа», де, як впливає із самої назви, журналістика далеко не на першому, і навіть не на видимому плані тощо);
- 2) переважно ці видання виходять лише 2 рази на рік (1 раз на рік з'являється видання Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара «Communications and Communicative Technologies»; з 1 випуску на рік починав «Образ», що сьогодні є спільним виданням Київського національного університету ім. Тараса Шевченка і Сумського державного університету і декларує 3–4 річних випуски; щоквартальний вихід забезпечує журнал Класичного приватного університету «Держава та регіони: Серія соціальні комунікації»; від 2 до 6 разів на рік можуть виходити вже згадані «Вчені записки Таврійського національного університету...»);
- 3) нарешті, треба взяти до уваги, що паперові примірники цих видань, з огляду на мінімальні накладки, часто не потрапляють до рук зацікавлених дослідників, а їх електронні версії не завжди доступні у повному обсязі (за винятком первинно електронних видань, як, зокрема, «Обрії друкарства», що їх випускає Навчально-науковий видавничо-поліграфічний інститут КІІ ім. Ігоря Сікорського»).

Але припускаємо, що навіть за таких обставин взаємний обмін науковою інформацією між членами журналістикознавчої спільноти України на згаданих майданчиках міг би бути повнішим, насиченішим і регулярнішим, якби не одна

¹ Нагадаємо, що навіть Нобелівську премію Альбертові Ейнштейну присудили за низку статей.

обставина. Ця обставина називається Scopus. І, власне, саме вона вартує того, щоб стати предметом детальнішого розгляду.

На сьогодні жодне з українських журналістикознавчих видань не індексоване у цій наукометричній базі, і тому будь-які творчі рухи дослідників, що працюють у цій галузі, за необхідності підвищити наукову кваліфікацію (наприклад, через підготовку і захист дисертації) або посадове становище, претендувати на грантову підтримку чи реагувати на «узаконені» у деяких ЗВО системи рейтингування, де «скопусні» статті оцінюються найвище і т. д., – мають відбуватися поза межами власного, себто українського, інформаційного поля. А отже, об'єктивно, збіднювати це поле. У результаті:

- з цього поля «вимивається» те цінне й цікаве, а головне – *актуальне* (що для журналістикознавчих досліджень є неодмінною умовою і що могло би сприяти розвиткові журналістських студій на батьківщині; між тим «період очікування» публікації в якісному тематично близькому виданні може становити 2–3 роки, і це не межа);
- обмежується обмін науковою інформацією (хто і як зможе розшукати розкидані по світах матеріали колег по цеху, особливо, якщо «скопусні» видання, в яких цим колегам пощастило опублікуватися, «загубилися» десь на просторах Африки чи у південно-американській сільві? Зокрема, серед «улюбленців» українських авторів можна назвати екзотичне видання *Cuestiones Políticas* з Венесуели, *Revista Amazonia Investiga*, що виходить в Колумбії, іспанський журнал *Estudios de economía aplicada*, інтернаціональний *Journal of Agriculture and Crops* (Пакистан, Німеччина, Данія), *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology* (Індія) та ін. Додамо, що в географічно віддалених регіонах, попри зрослий за роки повномасштабної війни інтерес до України, все ж суто українська наукова тематика не є пріоритетною);
- відбувається не лише географічна, а й тематична розпорошеність: адже у змушеній гонитві за таким потрібним індексом, дослідник-журналістикознавець ладен податися, часто у співавторстві з будь-ким, до будь-якого хай тематично далекого видання (*Journal of*

Physical Education and Sport, Economic Affairs, International Journal of Management, вже згаданий *Journal of Agriculture and Crops*, *Future Human Image*, видавцем якого є... «Міжнародное философско-космологическое общество» у Німеччині, і навіть український індексований, але тематично далекий *Paton Welding Journal*);

- окреме питання – мова публікації. З одного боку, стаття, опублікована сучасною lingua franca, англійською, сприяє міжнародному поширенню та можливому визнанню. Утім, цей позірний позитив вже давно наражається на критику, але... не в Україні, де постімперський синдром мовного підпорядкування просто змінив вектор, а у значно самостійніших у цьому плані країнах: тут, зокрема, зовсім не тішаться «англомовним науковим шовінізмом і культурним імперіалізмом» та «драматичним зникненням національної специфіки» (див.: [8, с. 143–154]). І, до речі, автентичні носії англійської теж не в захваті від засмічення їхнього наукового простору текстами, написаними «поганою простою англійською» [8, с. 154] (залишаємо для подальшого дослідження питання несумлінності авторів, які, вдаючись до англомовного перекладу, просто ховають плагіат);
- нарешті, «попит» на індексовані публікації породжує відповідну «пропозицію», – по суті, нелегальний, але відверто представлений в інтернеті вид бізнесу, який взагалі зводить нанівець науку як таку. Оголошення на кшталт «Пропонуємо написання та доопрацювання наукових статей для журналів, що індексуються в БД Scopus і Web of Science... гарантуємо індивідуальний підхід до кожної роботи, креативність та дотримання публікаційної етики. Професіоналізм діяльності компанії пов'язаний з проходженням усіх процесів роботи з науковими статтями від етапу аудиту до їхньої індексації в міжнародних базах даних, що сприяє розумінню вимог рецензентів та редакторів високорейтингових журналів», – такі оголошення, це про дослідження, про етику, про цінності?

Відтак виникає питання: чи так вже потрібні українському журналістикознавству, та й гуманітаристиці загалом, «скопусні» публікації? Щодо потрібності, то, напевно, варто

звернутися до статті американської дослідниці Даяни Хікс, яка передовсім дуже чітко розмежує геть нерівні можливості представників природничо-технічних наук («всі системи оцінювання публікацій створюються під них і для них») і гуманітаріїв («соціальні науки змушені під них підлаштовуватися»). Крім того, вона називає об'єктивні причини того, що гуманітарії, через специфіку дослідницького поля, змушені здебільшого «варитися у власному соці»: «Суспільні науки більшою мірою включаються в соціальний контекст» і «перебувають під впливом національних тенденцій та урядової політики. Тонкі теоретичні поняття формулюються національними мовами. Часто вони можуть бути оцінені лише в оригіналі» [7]. Подібну думку висловлює і Н. Старченко: «...для умовного «фізика» саме англійська стаття в часописі з доброю позицією в наукометричних базах є критерієм якості, натомість гуманітаристика в усьому світі має переважно національний характер» [5].

І ще один, небезпечний, тренд, спричинений «локальною приуроченістю» гуманітарних досліджень, – він актуальний також і для українського журналістикознавчого сьогодення: «Нав'язування системи оцінок, що віддають перевагу міжнародним посиланням, змушує вчених вибирати теми, що цікавлять зарубіжних академіків (виокремлено нами. – Авт.). Це несе небезпеку того, що з часом неанглійські вчені відійдуть від вивчення основних питань дисципліни і будуть слідувати модним в їхній галузі тенденціям в надії привернути міжнародну увагу...» [7]. Іншими словами, національна тематика соціогуманітарних досліджень ризикує зникнути аж до зникнення на користь глобальних «модних» проблем – задля формально цінного місця в наукометричній базі.

Вочевидь, і українській науковій спільноті – не лише цілком благополучній американській дослідниці – варто говорити про це на весь голос. Так, як підняла цю тему історик-орієнталіст Олена Романова («...наукометричні бази даних не в усіх галузях адекватно відображають реальний стан справ у світовій науці, і якщо вони, можливо, гарно коригуються із точними науками, то гуманітарні, суспільні і т. д. ці бази даних відображають погано. Погано настільки,

що за бортом SCOPUS чи Web of Science залишаються практично цілі галузі гуманітаристики. Зауважу, що йдеться не про українську науку, а – про світову» [3]). Так, як обстоює інтереси вчених-гуманітаріїв Наталія Старченко: «... Вимога «скопуських» статей – часом тяжко виконуваною навіть для добрих дослідників, чий інтерес, однак, далекий від тематики, представлені в міжнародних наукометричних базах... поставлений перед цією вимогою, наш гіпотетичний добрий науковець-гуманітарій врешті за пару-трійку років її б здолав (а саме стільки часу може минути між надсиланням статті до редакції та її друком). Але тоді постає питання: яка мета нового проекту – зупинити доброго науковця чи стати бар'єром для халтурника?» [5]. Так, як обстоює інтереси гуманітаріїв професор-історик Віталій Михайловський, статті якого написані ще 2018 року [1; 2], так і не почувли чиновники, яким доручено за формальними ознаками «оцінювати» досягнення власне науковців.

Висновки та перспективи дослідження.

Проведене дослідження навіть у першому наближенні дає змогу побачити кілька негативних моментів, пов'язаних зі змушеною необхідністю для всіх учених, у тому числі представників гуманітарних галузей, публікуватися в індексованих (наукометричних) виданнях.

Згадаймо, з чого почалося «скопусне вимірювання» наукової продукції – з валоподібного зростання кількості наукових публікацій у світі та необхідності у їхній ціннісній селекції. А тепер озирнімося докіль: чи потерпає сучасна Україна від засилля вчених та їхніх незліченних публікацій? Ще задовго до війни та спричинених нею економічних негараздів наукова робота почала втрачати свою колишню привабливість: перспективна молодь, обираючи між наукою і бізнесом, стала схилитися до бізнесу або й взагалі виїздити закордон; серед випускників аспірантури, з огляду на постійне ускладнення процесів захисту, зросло число «незахищених»; події двох останніх років ще більше прискорили процес відходу молоді від науки, – тож навряд чи зараз українська наука потерпає від «перевиробництва» і наукових кадрів, і їхніх публікацій. Але за час перебування у «полоні Scopus'a» з українськими дослідниками трапив-

ся «стокгольмський синдром» – вони упокоїлися, змирилися з неминучим: підлаштовуються під вимоги, вишукують місця швидкого і, бажано, недорогого, хоч і сумнівного, оприлюднення результатів наукових пошуків, часто стаючи жертвами так званих «мурзилок» – видань, зареєстрованих в імітаційних наукометричних базах.

Вимушеність таких кроків очевидна, – коли йдеться про «місце під сонцем», вибору, фактично, немає: після кількох років індексаційної «дресури» пересічний український гуманітарій з нехиттю, але починає грати за нав'язаними правилами. У випадку з дослідженнями у галузі

журналістики це неприпустимо. Тож у безнадійному очікуванні обіцяних гуманітаріям міністерських «підтримчих дій» (про це говорив колишній заступник міністра освіти і науки України М. Стріха², але від часу виголошення намірів якось урівняти гуманітаріїв у правах з «фізиками» змінилося вже кілька складів МОН – без змін ситуації) є сенс самим вириватися з «полону» та більшу увагу приділяти власним фаховим виданням (які компенсаційно можуть замінити «скопусні»³), підвищуючи періодичність наявних або збільшуючи кількість нових. Що з успіхом і зробив журнал «Інтегровані комунікації».

Список використаної літератури

1. Михайловський В. Наукометрія і голодні ігри. Український тиждень. 2018. 2 серп. 2018. № 30 (558). С. 48–51. URL: <https://tyzhden.ua/naukometriia-ta-holodni-ihry/> (дата звернення: 20.05.2024).
2. Михайловський В. Гуманітарії про наукометрію. Український тиждень. 2018. 2 серп. URL: <https://tyzhden.ua/humanitarii-pro-naukometriiu/> (дата звернення: 20.05.2024).
3. Романова О. Орієнталістика *vers* наукометрія. «Оскопусування» чи «оскоплення» української гуманітаристики? Неграматичні зауваження до її проблем. *Historians*. 2015. 4 груд. URL: <https://historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/1709-olena-romanova-orientalistyka-vers-naukometriia-oskopusuvannia-chy-oskoplennia-ukrainskoi-humanitaristyky-nehramatychni-zauvazhennia-do-ii-problem> (дата звернення: 20.05.2024).
4. Романова О. Про «батogi» та «пряники» для українських гуманітаріїв. Прологомени. *Historians*. 2019. 1 лист. URL: <https://historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2676-olena-romanova-pro-batogi-ta-ptyaniki-dlya-ukrajinskikh-gumanitarijiv-prolegomeni> (дата звернення: 20.05.2024).
5. Старченко Н. «Код зламанo», або як посварилися фізики й лірики. Історична правда. 19 червня 2018. URL: <https://www.istravda.com.ua/columns/2018/06/19/152613/> (дата звернення: 20.05.2024).
6. Стріха М. Наукометрія і гуманітаристика: проблеми та перспективи: Виступ заступника Міністра освіти і науки України Максима Віталійовича Стріхи на Пленарному засіданні IX Міжнародного конгресу українців. 2018. 29 жовт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/naukometriya-i-gumanitaristika-problemi-ta-perspektivi> (дата звернення: 20.05.2024).
7. Hicks, Diana. Performance-based University research funding systems // *Research Policy*. 2012. Vol. 41, no. 2. P. 251–261. URL: <https://shorturl.at/isCEX> (дата звернення: 20.05.2024).
8. Gotti Maurizio. Globalization and Discursive Changes in Specialised Context // *Discourse and Contemporary Social Change*. Bern... Wien, 2007. P. 143–154 (дата звернення: 20.05.2024).
9. Kulczycki Emanuel and others. Publication patterns in the social sciences and humanities: evidence from eight European countries // *Scientometrics* (2018) 116:463–486. URL: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2566622> (дата звернення: 20.05.2024).
10. Pajić Dejan, Jevremov Tanja, Škorić Marko. Publication and Citation Patterns in the Social Sciences and Humanities: A National Perspective // *Canadian Journal of Sociology*. Vol. 44 No. 1 (2019): Special Issue – The Dissemination of National Knowledge in an Internationalized Scientific Community. URL: <https://journals.library.ualberta.ca/cjs/index.php/CJS/article/view/29214> (дата звернення: 20.05.2024).

References

1. Mykhailovskiy, V. (2018, July 26). *Scientometrics and the Hunger Games*. *Ukrainskyi Tyzhden [Ukrainian Week]*, 30(558), 48–51. Available at: <https://tyzhden.ua/naukometriia-ta-holodni-ihry/> (accessed 20.05.2024).
2. Mykhailovskiy, V. (2018, August 2). *Humanities about scientometrics*. *Ukrainskyi Tyzhden [Ukrainian Week]*. Available at: <https://tyzhden.ua/humanitarii-pro-naukometriiu/> (accessed 20.05.2024).
2. «Ми мусимо розуміти, що є певні сфери, які ніколи не будуть добре інтегровані в Scopus і Web of Science. І для цього Міністерство планує зараз створити Національний індекс цитування. <...> І нарешті, ми мусимо продумати чітку систему підтримчих дій. Якщо ми вимагаємо добрих журналів, то, очевидно, мусять бути і механізми підтримки цих журналів» [6].
3. Це, до речі, підтверджують і польські колеги-гуманітарії, що відповідали на опитування В. Михайловського [2]: маючи власну наукометричну базу Scopus, вони не комплексують щодо «нескопусності» своїх публікацій.

- historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/1709-olena-romanova-orientalistyka-vers-naukometriia-oskopusuvania-chy-oskoplennia-ukrainskoi-humanitaristyky-nehramatychni-zauvazhennia-do-ii-problem (accessed 20.05.2024).
4. Romanova, O. (2019, November 1). About «whips» and «gingerbread» for Ukrainian humanitarians. Prolegomenon. Historians. Available at: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2676-olena-romanova-pro-batogi-ta-pryaniki-dlya-ukrajinskikh-gumanitarijiv-prolegomeni> (accessed 20.05.2024).
 5. Starchenko, N. (2018, June 18). «The code is broken», or how physicists and lyricists quarreled. Istorychna Pravda [The Historical Truth]. Available at: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/06/19/152613/> (accessed 20.05.2024).
 6. Strikha, M. (2018, October 29). Science Metric and Humanities: Problems and Perspectives : [Speech at the Plenary Session of the IX International Congress of Ukrainianists]. Official Website of the Ukrainian Ministry of Education and Science. Available at: <https://mon.gov.ua/news/naukometriya-i-gumanitaristika-problemi-ta-perspektivi> (accessed 20.05.2024).
 7. Hicks, D. (2012). Performance-based University research funding systems. *Research Policy*, 41(2), 251-261. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2011.09.007>
 8. Gotti, M. (2007). Globalization and Discursive Changes in Specialised Context. *Discourse and Contemporary Social Change*, 54, 143-154. <https://doi.org/10.3726/978-3-0351-0351-9>.
 9. Kulczycki, E. (2018). Publication patterns in the social sciences and humanities: Evidence from eight European countries. *Scientometrics*, 116(1), 463-486. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2711-0>.
 10. Pajić, D., Jevremov, T., & Škorić, M. (2019). Publication and Citation Patterns in the Social Sciences and Humanities: A National Perspective. *The Canadian Journal of Sociology*, vol. 44(1), pp. 67-94. <https://doi.org/10.29173/cjs29214>.

Надіслано до редакції 20.05.2024 р.